Sári László

Kína-szindróma

Híre ment, hogy Juliánt fejbe lőtték Pekingben. Az esetet óriási megdöbbenés, majd hosszas vizsgálódás követte. Ő maga mindvégig mindenkinek szót fogadott, és minden kérdésre válaszolt.

Julián egy alkalommal az egyik pekingi szálloda tizenhetedik emeletén kapott szobát. A vendéglátás színvonala egészen kiváló volt, pedig a hely nem tartozott a legrangosabb, leghíresebb szállók közé. Néhány éve még Peking szélén állt, azóta a város tovább terpeszkedett. Mikor Juliánt ide vetette a sorsa, már kellemes kertváros övezte, fasorral szegélyezett széles utcák, parkok, jobbat nem kívánhat magának az ember. Még egy szép, gazdag piac is odatelepedett a közelébe, estére kigyulladtak a fényei, és átalakult vendéglátóhellyé. A vendégek nem voltak hangosak, a gyerekes családok is előkelő visszafogottsággal sétálgattak, falatoztak. Fejük fölött a magasban tarka lampionok imbolyogtak, Kínában az ünnepnapok ilyenek, évezredek óta.

Ide vetette hát a sors Juliánt, itt akadt dolga. A kertvárosi környezetben a szálloda épülete elég magasnak látszott, de nem volt csúnya. Tervezői már a jövőnek szánták, kívül-belül a naiv, utópisztikus mérnöki képzelet jellemezte. A mérnökök az egész világon nagyon szépnek és nagyon kényelmesnek képzelik a jövőt, mint a gyerekek. Ennek a szállóvendégek itt csak örülhettek.

Suhant a lift a tizenhetedikre, Julián belépett a szobájába, a bőröndje már ott volt. Kipakolt, átöltözött, aztán elégedetten nézelődött a hatalmas épületben. Fölment a tetőteraszra, megkereste az éttermet, barátságos zugokat talált a folyosókon, társalgókat, kávézókat, mindent, ami kell. Végül a recepción bérelt egy biciklit, és mindjárt fölpattant rá. Elhatározta, hogy fordul egyet a környéken. Remek bicikli volt, piros színű, mint Kínában minden, aminek köze van a jóhoz, a széphez, az örömhöz. Úgy repült az aszfalton, mint a szél. Julián boldog volt vele, nem kell reggel a tömegközlekedéssel ismerkednie, vagy nem kell taxira költenie, amikor bemegy a városba. Orientalista kollegákkal és érdeklődő diákokkal találkozik a központban, nem járt még arra.

Már most, a délutáni hőségben is jólesett a biciklizés az árnyas utcákon, a sétányokon. Úgy látta, hogy többen is kirajzanak a levegőre, néhány idősebb asszony a közeli lakótelep irányából biciklizett a csendes, hűvös parkba. Lassan, nyugodtan tekertek, és Juliánnak feltűnt, hogy hátul, a biciklik csomagtartóján majdnem mindegyikük egy kalitkát

szállít. Benne kismadár röpköd, csicsereg, élvezi az utazást, de hová mehetnek? Nem valószínű, hogy mindannyian pont most vették a madarakat, és viszik hazafelé. Állatorvoshoz se lehet egyszerre ennyi madarat vinni, nem lehet, hogy ezek itt mind egyszerre betegedtek meg. Na meg, hol is lenne errefelé madárorvos? De akkor hová mennek? Forgatta a fejét jobbra-balra, lesett ide, lesett oda, de a bicikliknek sorra nyoma veszett, nem derült ki hová mentek. Aztán újak tűntek fel, azok is kalitkával. Julián úgy látta, hogy a parkban szinte kizárólag kalitkákat szállító bicikliket tekernek, a nyergükben lobogó ruhás idősebb asszonyok ülnek. Kezdte nyugtalanítani, hogy nem talál magyarázatot a jelenségre. Hiába ment már több kört is a parkban.

Meleg idő volt aznap a városban, mintha a híres, kellemes pekingi ősz nem is létezne. Ez a szeptember kifejezetten trópusi időt hozott, mondták már neki a lányok a recepción. Julián úgy döntött, hogy a meleg ellenére sem adja fel a nyomozást. Biztos, hogy itt mindenki tudja, hová mennek a kalitkák, bosszantó, hogy éppen ő nem tudja. Nem mintha kardinális kérdés lenne, ám ha a fejébe vesz valamit, nehezen szabadul tőle. Elhatározta, hogy üldözőbe veszi az egyik kalitkás biciklist. Kiszemelt egy zöldruhás asszonyt, a kalitkájában egy ideges sárga madár hangoskodott. Na, utánuk megyek, a világ végére is. Gondolta, és lelkileg berendezkedett egy hosszú távú üldözéses kerékpárversenyre.

Na, de milyen az élet! Ami eddig nem történt meg egy órája, az most megtörtént hirtelen. Alig iramodott a bicikli után, a zöldruhás néni egy pad előtt megállt, és kecsesen leszállt a kerékpárról. Hátulról nekitámasztotta a padnak, a kalitkát levette róla, és fölakasztotta a pad fölé hajló tulipánfa ágára. A madárkának tetszett a művelet, örömében hosszú dalra fakadt, szálltak a trillák, aztán megnyugodott. Az asszony pedig, Julián alig hitt a szemének, leült a kalitka alá a padra, a táskájából elővette a horgolótűit, és elmélyült horgolásba fogott. A kép sokáig nem változott, a madárka dalolt, az asszony horgolt, teljes volt az idill. Később aztán Julián látta, ahogy az asszony a horgolást elpakolja, és a kalitkát visszahelyezi a csomagtartóra. Ügyes, könnyed mozdulattal a biciklire pattan, és elindul arra, amerről jött. Mára megvolt a madársétáltatás.

Más dolga erre a napra Juliánnak sem akadt, ő is mehetett haza. Fényt derített egy izgató rejtélyre, ennyi bőven elég egy napra. Elégedetten hazabiciklizett. Estefelé a szobájában azért elővette a jegyzeteit, hogy átnézze, miről is fog szólni a holnapi előadása. Többek között ezért jött ide, tessék rendesen felkészülni. Figyelt rá, nehogy csalódást okozzon a diákoknak, na meg az érdeklődő kollegáknak. Nem viselte volna el a hiúsága.

Még az esti órákban is igen meleg volt aznap a szobában, amolyan izzasztó, ragadós meleg. Nem baj, Julián gyakran zuhanyozott, hűtötte magát, és résnyire kinyitotta az ablakot. Elhevert a makulátlan tisztaságú ágyon, olyan szépen volt elkészítve az ágy, hogy lelketlen, barbár dolognak érezte összegyűrni. Felkönyökölve olvasgatta, lapozgatta a papírjait. Vizes hajából időnként lehullott egy-egy csepp a papírra vagy a paplanra, letörölte a törölközővel. Már csaknem elnyomta az álom, amikor érezte, hogy egy nagyobb csepp gördül lefelé a homlokán. Villámgyorsan odanyomta a törölközőt, hogy el ne áztassa a jegyzeteit, és letörölte. A törölközőn szép, nagy piros folt keletkezett!

Mi történt?! Rosszul lát? Ámulva nézte a véres törölközőt. Eközben újabb óriási vércseppek gördültek le a homlokáról a papírokra, az ágyra, mellette a homokszínű szőnyegpadlóra. Fölugrott, kirohant a fürdőszobába, a tükör előtt elakadt a lélegzete. A homlokán egy jókora nyílt sebből bugyogva ömlött a vér. El sem akart állni. Fogott egy tiszta törölközőt, és jó erősen rászorította a sebre. Két kézzel hosszú percekig ott tartotta. Közben nézte a tükörben, hogy mi történik. Nem történt semmi. A törölköző alól nem csordult ki egyetlen csepp vér se. Elvette az egyik kezét, a másikkal még mindig nyomta a törölközőt, nem merte elengedni. De nem lehet ám sokáig így maradni, elfáradt a karja. Elvette hát a törölközőt a homlokáról, alatta egy ipszilon alakú sebet pillantott meg, már nem folyt belőle semmi.

Szép lassan, óvatosan visszasétált az ágyhoz, közben csodálkozva látta, hogy onnan a fürdőszobáig a szőnyegpadlót is alaposan eláztatta vérrel. Mintha minden csepp vére elfolyt volna. Ő azonban semmiféle fájdalmat nem érzett, még gyengeséget se. A párnája, a paplanja is teljesen elázott. Leült, vigyázva hanyatt feküdt az ágy szárazon maradt felén, és elgondolkodott. Mit csináljon most? Mi történt vele egyáltalán? Hívjon segítséget? De mihez? Tulajdonképpen nem történt semmi, jól érzi magát. Csak ez a sok vér itt… Szóljon valakinek a portán, hogy jöjjenek? Időnként odanyúlt a homlokához, hogy vérzik-e a seb. Nem vérzett. Később felbátorodott, kiment megint a fürdőszobába, hogy megnézze. Az ipszilon változatlanul ott éktelenkedett a homlokán, de már nyugodt volt, nem is szivárgott. Visszafeküdt, gondolkodott.

Egy ilyen rendes helyen nem támadhatta meg skorpió vagy rovar, nem zuhant le a mennyezetről semmi, ami a sérülést okozhatta. Kívülről sem lehet ilyen sebesülést okozni egy tizenhetedik emeleti szobában. Az ablak még most is csak résnyire van nyitva, nincs a világon olyan mesterlövész, aki azon a résen be tud találni. És honnan lőtt volna? Ebben a magasságban nincs a láthatáron épület, de gondolni is őrültség

ilyesmire. Kinek lenne bármilyen elintézni valója vele, pont itt, ahol szinte teljesen megközelíthetetlen? Sokkal könnyebben elintézhették volna délután a parkban. Na, nem töprengek tovább, úgyse leszek okosabb, ráérek valamit kitalálni holnap, döntötte el a kérdést Julián, és hagyta, hogy elnyomja az álom.

Amikor reggel fölébredt, alaposan megvizsgálta magát még az ágyban. Kinyitotta a szemét, de akkor még nem mozdult meg, csak figyelte a szívverését, a lélegzését. Aztán külön-külön mozgatni kezdte a végtagjait, a fejét. Él-e, hal-e, ez itt a kérdés. Álmodta-e, ami éjszaka történt? A helyzet változatlan volt, mindene mozgott, sem fájdalom, sem gyengeség, se több vér sehol. De ami volt, az most is ott volt, ahol éjszaka: az ágyon, a padlószönyegen, a lucskos törölközők is ott hevertek. Jó kis vérveszteség, de eddig tulajdonképpen minden rendben. A fő, hogy élek. Lássuk, mi van az ipszilonnal. Kiment a fürdőszobába. Sajnos, az ipszilon is pontosan ott volt a helyén, ott díszelgett Julián homloka közepén. Akkor hát, nem álmodtam, törhetem a fejem tovább, hogy mi történt, mi legyen, mit tegyek. Valószínűleg kötelességem jelenteni a történteket, ha nem szólok, akkor is megkérdezik, hogy mi ez a vértenger itt. Gondolta, és magára kapott valamit, hogy leszalad intézkedni.

Csak egy kicsit tette magát szalonképessé, hogy aztán legyen ideje rendesen elkészülni, felöltözni, és odaérni a reggeli programra. Kiválóan érezte magát, acélos léptekkel érkezett a recepcióhoz, és már mondta is volna a lányoknak, hogy legyenek szívesek, menjenek föl, nézzék meg a szobát, ő addig megreggelizik. Igen ám, de éppen egy csoport érkezett a szállodába, mindenki velük volt elfoglalva. Azért mosolyogva feléje fordult az egyik lány, Julián pedig gyorsan elhadarta, hogy furcsa dolog történt a szobájában, nézzenek körül, majd megy ő is.

Így is lett. Julián megreggelizett, visszafelé kíváncsian fürkészte a lányok arcát a pult mögött, amikor elhaladt előttük, de nem olvasott le róluk semmit. Ők meg rá se néztek jóformán, nem szóltak hozzá egy szót se. Hát, jó, ez már legyen az ő dolguk. Fölment, benyitott a szobájába, és mit látott? Ugyanazt a példátlanul nagy rendet és steril tisztaságot, amit tegnapi érkezésekor. Nyelt egy jó nagyot, aztán meresztgette a szemét. Tiszta padlószőnyeg, tiszta vasalt ágynemű, talán még az ágyat is kicserélték. Húsz perc alatt?! Ez lehetetlen! Vagy mégiscsak álmodott? Semmi sem történt éjszaka? Berontott a fürdőszobába, hol az az ipszilon?! Ott volt a homlokán.

Az előadóterembe az utolsó pillanatban érkezett. Szívélyesen fogadták, bemutatkoztak egymásnak, Julián is mosolygott. Senki nem szólt semmit az ipszilonjáról, talán már nincs is a helyén. Lehet, hogy

eltűnt, mint a szállodai vértenger. Megtartotta az előadását, utána az egyetem kertjében a vendéglátóival leültek barátkozni, beszélgetni. Addig csak hírből ismerték egymást, közös kollegáik hozták össze a mai találkozást. Sok közös dolog fűzi össze őket, mindenekelőtt a foglalkozásuk. Ezen belül is több közös pont akadt. Például bármi volt is a konkrét területük, az érdeklődésüket nem kerülhette el az az izgalmas alapkérdés, hogyan látják egymást a különféle kultúrák, milyen az egymáshoz való viszonyuk. Bármiről legyen szó, mindig kínálkozik az összehasonlítás. Ilyen az ember természete. Julián a tibeti irodalommal foglalkozott, ők is orientalisták voltak, de leginkább nyelvészek és történészek. Tibetet a Nyugat igyekezett Kína Achilles-sarkává tenni, folyamatosak voltak a számonkérések, a szemrehányások, a támadások. Volt miről beszélni, és az is kiderült, hogy ezekről a kérdésekről eléggé egyformán gondolkodnak.

Julián mindig is elutasította azt az elvárást, hogy egy-egy terület kutatója elkötelezett, sőt elfogult képviselője legyen annak a kultúrának, amelyikkel foglalkozik. Többen is vallják, hogy csak akkor ismerheti meg a maga területét behatóan az ember, ha a szívéhez is közel áll. Van ebben valami, csakhogy ez oda vezet, hogy a tudomány felől időnként rajongók sora lép színre, közéleti szerepben. Kultúrájuk képviseletében rendszerint egy-egy ország politikai életébe is beleártják magukat. Julián ezt nem tartotta illőnek, söprögessen mindenki a saját portáján. A tudomány ne legyen ilyesminek az eszköze.

Valamint elutasította azt az elvárást is, hogy egy kultúra kutatója legyen híve, sőt követője annak a vallásnak, amelyet a benne élők követnek. Ezt is eltúlzott lelkesültségnek tartotta, az ilyenfajta elköteleződés mindig elfogultságot szül. Julián nem érezte magát illetékesnek vallási kérdésekben véleményt nyilvánítani. Különösen nem másokkal szemben. Egyébként pedig minden kultúra csakis az őt körülvevő másféle kultúrákkal együtt érthető meg, vagyis azokat is empátiával kell vizsgálni. Örült, hogy itt nem várnak el tőle semmiféle állásfoglalást, úgy látta, hogy vendéglátói is megkönnyebbültek.

A beszélgetés közben Julián félszemmel azt leste, hogy kollégái észrevették-e az ipszilonját. Tudomást kellett volna venniük róla, hiszen egyáltalán nem volt jelentéktelen. Más kérdés, hogy persze nem illik rákérdezni. „Mi az, kolléga, a homlokodon, kivel verekedtél össze?” Szóval, biztos, hogy látják az ipszilont, csak nem kérdeznek semmit, mert udvariasak.

Viszont az sincs teljesen rendben, gondolta Julián, hogy itt van közöttük valaki, majdnem vérző fejjel, és meg se kérdezik, mi történt,

segíthetnek-e valamit. Búcsúzáskor tehát Julián szólalt meg, hogy megoldja a helyzetet, ne kezdődjön susmogás miután elmegy. – Nem tudjátok, van itt a közelben egy patika? Vennék egy sebkenőcsöt. Idefelé belehajtottam a biciklivel egy lelógó faágba, felszakadt a homlokom – mondta, és az ipszilonra mutatott.

Mégse mondhatta el az éjszakai történetet, még ő sem értette, mi történt vele. Felettébb csodálkoztak volna, ha belekezd, lehet, hogy el se hiszik. Képzelődik, elment az esze, gondolják, és furcsán néznek rá. A kínaiak vették a lapot. Ügyesen válaszoltak. – Már éppen kérdeztük volna, hogy nem akarod-e leragasztani a sebedet – vágta rá Julián kérdésére egyikük, majd készségesen elmondta, merre van a gyógyszertár.

Julián hazabiciklizett, a tükör előtt nézegette egy kicsit a sebét, aztán lefeküdt. Senki nem kereste a recepciós lányok közül, és máshonnan se. Újra gondolkodóba esett, nem hagyta nyugodni az éjszakai eset. A tetejébe itt voltak még a takarítás körülményei! Hogy lehet, hogy a szemük se rebbent? Eltüntették a rengeteg vért, és nem szóltak egy szót se. Ráadásul percek alatt. Nyoma sincs semminek. Az nem lehet, hogy Julián útjában állna valakinek, akár a tibetieknek, akár a kínaiaknak. Soha senkit nem sértett semmilyen megnyilvánulása, soha nem mondott rosszat egyikükről se. Hát akkor kinek állt érdekében ellene fordulni? Senkinek.

A szállodában ezután is minden a legnagyobb rendben ment, mindenki tette a dolgát, jóindulatú mosollyal az arcukon. Julián is jó képet vágott mindenhez. A recepciós pult előtt elvonulva szélesen osztogatta mosolyát a csinos, holdarcú lányoknak, azok hálásan pislogtak vissza rá. Julián nem egyszer egészen a közelükbe nyomult, hosszasan vacakolt a kulcsleadással vagy felvétellel, teljesen feleslegesen kérdezősködött érdektelen dolgokról, fecsegett, látványosan mutogatta az ipszilonját. Máskor beállt, mint a fényképésznél, hogy még jobban lássák. De semmi érdeklődést nem keltett, nem jött semmi kérdés, csak a folyamatos mosolygás.

Julián még napokat töltött a szállodában, akadt bőven intézni valója a városban. Ment minden, mint a karikacsapás, mindenki készséges volt, a hivatalok és a kollegák is. Egyéb dolgai sem sürgették, nem kapkodott hát a hazaindulással. Mondhatni, hogy a végén már majdnem úgy teltek a napjai, mint egy turistának. Erről persze Juliánnak csak elképzelései voltak, soha nem volt turista. Nem utazott sehová, csak oda, ahol dolga volt. Itt se maradt tovább, mint ameddig kellett. Amikor mindennel végzett, megszervezte a hazautazást, összecsomagolt, és mindenkitől elbúcsúzott.

Otthon első útja orvos barátaihoz vezetett. Nincs semmi fertőzés? Nincs semmi méreg a szervezetemben? Eszébe jutott, hogy ezt azért érdemes lenne megnézni. Még mindig nem hagyta nyugodni az a pekingi éjszaka. Most romantikusan közelítette meg a kérdést, gyerekkori indiántörténetei jutottak eszébe. Lehet, hogy csak el akarták kábítani? A sápadtarcúakkal csináltak ilyet nyilaikkal az indiánok! De kik, és minek tették volna vele? Lehetetlenség, de nézzünk utána. Lássunk legalább egy vérképet. Megnézték így is, megnézték úgy is, nem találtak semmit. Szalay professzor a vizsgálatok végén megkérdezte. – Most mit írjak az ambuláns lapodra? – Írjuk csak azt, hogy Kína-szindróma. Nem jó? – javasolta Julián. – Nem – felelte a professzor.

Julián persze itthon se verte nagydobra a történteket, látta, hogy mindenki csak ámul, akinek elmond belőle valamit. Sőt, gyanakvó, fürkésző pillantással vizsgálgatják. Itt-ott azért elmesélt részleteket, hátha valakinek valamilyen ötlete támad, valaki rávilágít a rejtélyre. De nem világított rá. Volt viszont misztika, fekete mágia, spiritizmus, okkultizmus, pszichedelikum, holisztika, gnoszticizmus, hallucináció, stigmatizáció, sámánizmus, sátánizmus, de még különféle taoista praktikák is említésre kerültek. Utóbb még a rózsakeresztes „tudati transzformációk" is szóba jöttek. Juliánnak kezdett elege lenni az ipszilonjából.

Egy sinológus nyelvész is jelentős súllyal nyilvánított véleményt a sörözőben. – Az ipszilon nem más, mint egy fordított kínai írásjegy: az „ember" jelentésű jel fordítva. A kínai szimbolikában ez annyit tesz – fejtegette –, hogy te most már egy feje tetejére állított ember vagy. Mindent fordítva látsz, és fordítva gondolsz, mint ahogy van. Újra el kellene menned ugyanoda, hogy még egyszer fejbe lőjenek, de most ellenméreggel. És az talpra állítaná a látásodat – fejtette ki elméletét a nyelvész. Persze, mindenki jót nevetett, de volt, aki hozzátette, hogy ez a história nem vicc, kár elhülyéskedni a kérdést. Az tényleg nem vicc, hogy az ipszilon az ember jelentésű kínai írásjegy fordítottja, tudta ezt Julián is. De az sem, hogy a jel még mindig ott van a homlokán.